Luciferiani. [1] *al.* instanti. August. *de agone Christiano, c.* 30.

§. 54. Luciferiani à Lucifero Sardiniæ Episcopo orti: qui Episcopos Catholicos, qui Constantii [1] persecutione perfidiæ Arianorum consentientes erant, & posteà correcti in Catholicam redire delegerunt, damnantes sive quod crediderant, sive quod se credidisse simulaverant, quos Ecclesia Catholica materno recepit sinu, tamquam Petrum post fletum negationis; hanc illi matris charitatem superbè accipientes, eósque recipere nolentes, ab Ecclesiæ communione recesserunt, & cum ipso Lucifero autore suo, qui manè oriebatur, cadere meruerunt.

Jovinianistæ.

§. 55. Jovinianistæ à Joviniano quodam Monacho dicti, asserentes nullam nuptarum & virginum esse distantiam; nullúmque inter abstinentes & simpliciter epulantes esse discrimen.

Helvidiani.

§. 56. Helvidiani ab Helvidio nominati: qui dicunt post Christum natum alios Mariam filios de viro suo Joseph peperisse.

Paterniani.

§. 57. Paterniani à Paterno quodam exorti, inferiores corporis partes à Diabolo factas opinantur.

Arabici.

§. 58. Arabici nuncupati eò quòd in Arabia exorti sunt, dicentes Animam cum corpore mori, atque in novissimo utrumque resurgere.

Tertullianistæ.

§. 59. Tertullianistæ dicti à Tertulliano Presbytero Africanæ provinciæ civitatis Carthaginensis, Animam immortalem esse, sed corpoream prædicantes, & Animas peccatorum hominum post mortem in Dæmones verti putantes.

Thessarescædecatitæ.

§. 60. Thessarescædecatitæ dicti, quòd decimâ quartâ lunâ Pascha cum Judæis observandum contendunt. Nam τεσσαρες quatuor, δεκα decem significat.

Nyctages.

§. 61. Nyctages à sommo nuncupati, quòd vigilias noctis respuant, superstitionem esse dicentes, jura temerari Divina, qui noctem ad requiem tribuit.

Pelagiani.

§. 62. Pelagiani à Pelagio Monacho exorti. Hi liberum arbitrium Divinæ gratiæ anteponunt, dicentes sufficere voluntatem ad implenda jussa Divina.

Nestoriani.

§. 63. Nestoriani à Nestorio Constantinopolitano Episcopo nuncupati: qui beatam Mariam Virginem non Dei, sed hominis tantummodo matrem asseruit: ut aliam personam carnis, aliam faceret Deitatis: nec unum Christum in Verbo Dei & carne credidit; sed separatim, atque sejunctim alterum filium Dei, alterum hominis prædicavit *θ*.

Eutychiani.

§. 64. Eutychiani dicti ab Eutyche Constantinopolitano Abbate: qui Christum post humanam assumptionem negavit existere in duabus naturis: sed solam in eo Divinam asseruit esse naturam.

Acephali.

§. 65. Acephali dicti, id est, sine capite. Nullus enim eorum reperitur autor, à quo exorti sint. Hi trium Calchedonensium *ι* capitulorum impugnatores, duarum in Christo substantiarum proprietatem negant, & unam in ejus persona naturam prædicant.

Theodosiani, & Gaianitæ.

§. 66. Theodosiani *κ*, & Gaianitæ appellati à Theodosio, & Gaiano: qui temporibus Justiniani Principis in Alexandria, populi perversi electione, una die ordinati sunt Episcopi. Hi errores Eutychetis, & Dioscori sequentes, Calchedonense Concilium respuunt: ex duabus unam in Christo naturam asserunt: quam Theodosiani corruptam, Gaianitæ incorruptam contendunt.

Agnoitæ, & Tritheita.

§. 67. Agnoitæ *λ*, & Tritheitæ à Theodosianis exorti sunt: ex quibus Agnoitæ ab ignorantia dicti: quia ad perversitatem, à qua exorti sunt, id adjiciunt, quòd Christi Divinitas ignoret futura, quæ sunt scripta de die, & hora novissima: non recordantes Christi personam in Esaia loquentis [k]: *Dies judicii in corde meo.*

[k] *Esa.* 30.

Tritheita.

§. 68. Tritheitæ verò vocati, quòd sicut tres personas in Trinitate; ita quoque tres asserunt Deos esse, contra illud, quod scriptum est [l]: *Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est.*

[l] *Deut.* 6.

§. 69. Sunt & aliæ Hæreses sine autore, & sine nominibus. Ex quibus aliæ putant triformem esse Deum: aliæ Christi divinitatem passibilem dicunt: aliæ Christi de patre nativitati initium temporis dant: aliæ liberationam Hominum apud Inferos factam Christi descensione non credunt: aliæ Animam, imaginem Dei negant: aliæ Animas converti in Dæmones, & in quæcumque animalia existimant: aliæ de Mundi statu dissentiunt: aliæ innumerabiles Mundos opinantur: aliæ aquam Deo coæternam faciunt: aliæ nudis pedibus ambulant: aliæ cum Hominibus non manducant. Hæ sunt Hæreses adversùs Catholicam fidem exortæ, & ab Apostolis, & à sanctis Patribus vel Conciliis prædamnatæ: quæ dum in se multis erroribus divisæ, invicem sibi dissentiunt; communi tamen nomine adversùs Ecclesiam Dei conspirant.

m Sup. *ead. Hæresit.* §. *quicumque.*

§. 70. Sed & quicumque [m] aliter Scripturam sanctam intelligit, quàm sensus Spiritûs Sancti flagitat, à quo conscripta est; licèt de Ecclesia non recesserit, tamen Hæreticus appellari potest.

¶ CORR. ROM. *α Cainani.*] Apud B. Augustinum in libro de Hæresibus (ex quo magnam partem hujus Capitis accepit Isidorus) & in aliquot vetustis Gratiani exemplaribus legitur, *Cayani.* In uno autem ejusdem Gratiani, *Cayni.* De quibus quidem Hæreticis Tertullianus in libro de præscriptione adversùs Hæreticos hæc scribit. *Sunt & nunc alii Nicolaitæ: Caiana hæresis dicitur.* & paulò inferiùs. *Nec non etiam arripit alia quoque Hæresis, quæ dicitur Cainæorum. Et ipsi enim magnificant Cain, quasi ex quadam potenti virtute conceptum, quæ operata sit in ipso.*

β Non natam.] Locus hic emendatus est ex plerisque vetustis, & Isidoro. Anteà enim legebatur, *Non naturam introducens, Deo non naturæ eam comparavit.*

γ Anthropomorphitæ.] In codicibus Isidori vulgatis, & aliquot manuscriptis antecedunt hæc: *Anomiani Latinè sine Lege dicuntur:* quæ tamen absunt à codice Isidori pervetusto, & valdè emendato Monasterii ℣. Augustini in Carbonaria Neapolis.

δ Hierachitæ.] Ita mutatum est ex libello B. Augustini: quamvis in aliquot ipsius editionibus sit, *Hierarchitæ.* Hierachæ verò Hæretici meminit B. Hilarius libro quarto & sexto de Trinitate. Anteà legebatur, *Heraclitæ ab Heraclio.*

ι Montani.] Horum nulla mentio est apud B. Augustinum, sed Montensium: quo nomine Donatistas Romæ vocari solitos tradit.

ζ Metangismonitæ.] Sic emendatum est ex Isidoro, & B. Augustino, cùm anteà legeretur, *Metangi nominati.*

η Scototopicos.] Apud Isidorum, in Pannormia, & in aliquot manuscriptis Gratiani est, *Cotopitas.* Quod verò ait, *supradictæ Hæresis habentes doctrinam*, referendum est ad Donatistas, non ad Bonosianos.

θ Prædicavit.] In eodem vetusto Isidori codice Neapolitano hic est finis Capituli, & incipit novum Caput, *de Philosophis Gentium.*

ι Calchedonensium.] Tria Capitula tractata, & definita sunt in quinta Synodo sub Justiniano, ut notatum est *supra dist.* 15. *sicut Sancti.* Qui verò occasione horum trium Capitulorum ab Ecclesia recesserant; non Calchedonensem, sed quintam Synodum impugnabant.

κ Theodosiani.] Horum meminit Liberatus in Breviario, Nicephorus *lib.* 18. *c.* 45. 49. & 50. ac Georgius Cedrenus anno 14. Justiniani Imperatoris. B. Augustinus memorat Theodotianos à Theodotione: sed idem videtur qui Theodotus, de quo Epiphanius *lib.* 2. *tomo* 1. hæresi 54. *Theodotianos à Theodoto:* ut etiam Philastrius & Damascenus.

λ Agnoitæ, & Tritheitæ.] Sic restitutum est: quamvis in codicibus Isidori, & Gratiani legeretur, *Gnoitæ, Tritheitæ.* De his meminit Nicephorus in locis proximè indicatis: eósque à Theodosianis profectos scribit. De Agnoitis verò multa dicit B. Gregorius *lib.* 8. *Epist.* 35. & 42. ad Eulogium.

XL. *Item* AUGUSTINUS de Genesi contra Manichæos, *lib.* 1. *c.* 1. [c. an. 389. *in Africa.*]

Quare Divina providentia multos errare permittat.

IDeò Divina providentia multos diversi erroris Hæreticos esse permittit, ut, cùm insultant nobis, & interrogant nos ea, quæ nescimus, vel sic excutiamus pigritiam, & Divinas Scripturas nosse cupiamus. Propterea Apostolus ait [n]: *Oportet Hæreses esse, ut probati manifesti fiant inter vos.* Hi autem Deo probati sunt, qui bene possunt docere: sed manifesti *α* hominibus esse non possunt, nisi cùm docent. *6. Part.* [n] *1. Cor.* 11.

¶ CORR. ROM. *α Sed manifesti.*] Hæc addita sunt ex originali, itémque alia nonnulla, & emendata.

CAUSA XXV.

SANCTA Romana Ecclesia quamdam baptismalem Ecclesiam suis munivit privilegiis, decimationes suæ diœcesis ex integro sibi attribuens. Item quoddam Monasterium similiter munivit privilegiis propriis, decernens, ut ex propriis prædiis nulli decimas persolveret. Accidit itaque, ut intra diœcesim præmunitæ baptismalis Ecclesiæ præfatum Monasterium alia emptione, alia donatione prædia sibi inveniret. Oritur itaque contentio inter Monachos & Clericos de decimis. GRATIAN.

I. Hic primùm quæritur, an Clerici baptismalis Ecclesiæ, autoritate privilegii, decimas suæ diœcesis ex integro sibi valeant vindicare.

II. Secundò, an subsequenti privilegio Monachorum derogetur antiquioribus privilegiis baptismalium Ecclesiarum.

AN CLERICI BAPTISMALIS ECCLESIÆ AUTORITATE PRIVILEGII DECIMAS SUÆ DIŒCESIS EX INTEGRO SIBI VALEANT VINDICARE.

QUÆSTIO I.

QUÒD verò autoritate illius privilegii decimas sibi ex integro Clerici vindicare non valeant, hinc probatur: quia decimæ juxta decreta Sanctorum Patrum quadripertitò dividuntur; quarum una pars Episcopis, secunda Clericis, tertia fabricis restaurandis, quarta verò pauperibus est assignata. Decreta verò sanctorum Canonum neminem magis, quàm Apostolicum servare oportet. Unde ait GRATIAN. 1. *Pars.*

I. GELASIUS Papa in Epistola ad Episcopos Dardaniæ. [an. 495. *Romà in Dardaniam.*]

Constitutum

Constitutum Synodi, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, Romanam Sedem servare oportet.

CONsidimus [a], quòd nullus jam veraciter Christianus ignoret, uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exequi Sedem præ ceteris oportere, quàm primam: quæ & unamquamque Synodum sua autoritate confirmat [b], & continuata moderatione custodit.

[a] Polyc. *l.* 1. *tit.* 14. Ansel. *l.* 1.

[b] *al.* firmavit.

II. *Item* LEO Papa I. *Epist.* 4. Episcopis Siciliæ. [an. 447. *Romà in Siciliam.*]

Qui negligenter pascit Dominicum gregem sibi commendatum, convincitur summum non amare Pastorem.

DIvinis [c] præceptis, & Apostolicis monitis incitamur, ut pro omnium Ecclesiarum statu, impigro vigilemus affectu: ac, si quid usquam reprehensioni inveniatur obnoxium, celeri solicitudine aut ab ignorantiæ imperitia, aut à præsumptionis usurpatione revocemus. Monente enim Dominicæ vocis [d] imperio, quo beatissimus Apostolus Petrus trina admonitione *α* mysticis sanctionibus imbuitur, ut Christi oves, qui Christum diligit, pascat, ipsius Sedis, cui per abundantiam gratiæ Divinæ præsumus, reverentiâ coarctamur [e], ut periculum desidiæ, quantùm possumus, declinemus: ne professio summi Apostoli, quâ se amatorem Domini esse testatus est, vana inveniatur in nobis: quia negligenter pascens Dominicum gregem toties commendatum, convincitur summum non amare Pastorem.

[c] Anf. *l.* 1. *c.* 32. & 43. & *l.* 2. *c.* 22.

[d] *Joan.* 21.

[e] *al.* cohortamur.

¶ CORR. ROM. *α Admonitione.*] In originali, & apud Anselmum legitur, *trina repetitione mysticæ sanctionis.* Alia verò quædam sunt emendata ex ipsa Epistola.

III. IDEM Anatolio Episcopo, *Epist.* 51 [f]. [an. 452. *Romà Constantinopolim.*]

[f] Cap. *l.* 6. *c.* 254. & *l.* 7. *c.* 222.

Non debent ullo modo variari, quæ ad perpetuam ordinantur quietem.

QUæ ad perpetuam [g] utilitatem generaliter instituta sunt, nulla commutatione varientur: nec ad privatum trahantur commodum, quæ ad bonum sunt commune præfixa: sed [h] manentibus terminis, quos constituerunt Patres, nemo injustè *α* usurpet alienum: sed intra fines proprios, atque legitimos, prout quis valuerit [i], in latitudine se exerceat charitatis.

[g] Ansel. *l.* 6. *c.* 121. Ivo, *p.* 16. *c.* 317.

[h] *al.* &.

[i] *al.* voluerit.

¶ CORR. ROM. *α Injustè.*] Apud B. Leonem legitur, *nemo in jus tendat alienum.* Apud Ivonem, & in Capitularibus legitur, *nemo damnet alienum:* apud Anselmum verò, *nemo injustè damnet.*

¶ PITH. [1] *Valuerit.*] V. C. *voluerit.*

[2] *Nemo* &c.] Ita V. C.

IV. *Item* HILARIUS Papa in Synodo Romana, *c.* 1. [an. 465. *Romæ.*]

Nulli Divinas constitutiones, & Apostolicæ Sedis decreta temerare licet.

NUlli fas sit [k] sine statûs sui periculo vel Divinas constitutiones, vel Apostolicæ Sedis decreta temerare: quia nos, qui potentissimi [l] *α* [3] Sacerdotis administramus officia, talium transgressionum culpa respiciet, si in causis desides fuerimus inventi: quia meminimus, quòd timere debemus, qualiter comminetur Deus [m] negligentiæ Sacerdotum. Siquidem reatu majori delinquit, qui potiori honore perfruitur: & graviora facit vitia peccatorum sublimitas peccantium [n].

[k] Polyc. *l.* 1. *tit.* 7. Ansel. *l.* 1. *c.* 47. & 62. Ivo, *p.* 5. *c.* 37.

[l] *al.* potissimi.

[m] *Ezech.* 3. & 34.

[n] *al.* dignitatum. *orig.*

¶ CORR. ROM. *α Potentissimi.*] Sic apud Anselmum, & in ceteris vetustis Gratiani exemplaribus præter unum, in quo habetur, ut in Concilio ipso, *potissimi.*

¶ PITH. [3] *Potentissimi.*] V. C. *potissimi.*

V. *Item* DAMASUS Papa. [fortè an. 374. *Romà in Africam.*]

In Spiritum Sanctum blasphemant, qui sacros Canones violant.

VIolatores [o] Canonum voluntarii graviter à Sanctis Patribus judicantur: & à Sancto Spiritu (instinctu cujus, ac dono dictati sunt) damnantur: quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongruè videntur, qui contra eosdem sacros Canones non necessitate compulsi, sed libenter, ut præmissum est, aliquid, aut protervè agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Talis enim præsumptio manifestè unum genus est blasphemantium Spiritum Sanctum: quia, ut jam prælibatum est, contra eum agit, cujus nutu, & gratiâ sancti Canones editi sunt.

[o] Deusdedit, *p.* 4. Ansel. *l.* 3. *c.* 116. Polyc. *l.* 4. *tit. ult.*

VI. *Item* URBANUS Papa. [fortè c. an. 1090. *Romæ.*]

In quibus Romano Pontifici licet novas condere Leges.

SUnt quidam dicentes Romano Pontifici semper licuisse novas condere Leges. Quod & nos non solùm non negamus, sed etiam valdè affirmamus. Sciendum verò summopere est, quia inde novas Leges condere potest, unde Evangelistæ aliquid, & Prophetæ *α* nequaquam dixerunt. Ubi verò apertè Dominus, vel ejus Apostoli, & eos sequentes, sancti Patres sententialiter aliquid definierunt; ibi non novam Legem Romanus Pontifex dare, sed potiùs, quod prædicatum est, usque ad animam & sanguinem confirmare debet. Si enim, quod docuerunt Apostoli & Prophetæ, destruere (quod absit) niteretur; non sententiam dare, sed magis errare convinceretur. Sed hoc procul sit ab eis, qui semper Domini Ecclesiam contra luporum insidias optimè custodierunt.

¶ CORR. ROM. *α Et Prophetæ.*] Absunt hæ voces à multis manuscriptis.

VII. *Item* ZOSIMUS Papa [4]. [an. 417. *Romà in Galliam.*]

Apostolicæ Sedis autoritas contra Sanctorum statuta aliquid condere non valet.

CONtra statuta [p] Patrum condere [5] aliquid, vel mutare nec hujus quidem Sedis potest autoritas. Apud nos enim inconvulsis radicibus vivit Antiquitas, cui decreta Patrum sanxere reverentiam. [p] Ivo, *p.* 4. *c.* 226. Pann. *l.* 3. *c.* 4. concordat.

¶ CORR. ROM.] Epistola, unde sumptum est hoc Caput, non est inventa: Ivo autem in loco indicato, & in Epistola ad Hugonem Archiepiscopum Lugdunensem, affert hoc ex Epistola Zosimi ad Episcopos Narbonensis provinciæ: & ipse Zosimus in prima Epistola ad Hesychium narrat se scripsisse ad Episcopos Galliæ & Hispaniæ.

¶ PITH. [4] *Papa.*] *Episcopis Narbonensis Ecclesiæ*, in Collectione Thuani, nam deest in 4. exemplar. Sed non dissimilis fuit Xisti Epistola, cujus aliquot verba refert Vincent. *cap.* III. 91. & Steph. *c.* 9.

[5] *Condere.*] V. C. *concedere.* Mirum est Vincentium non retulisse istud cap. ex Zosimo.

VIII. *Item* MARCELLINUS *α* Papa, *Epist.* 2. [an. 299. *Romà in Orientem.*]

Stare non valet, quod contra Evangelicam, vel Propheticam doctrinam, seu constitutionem factum fuerit.

OMne [q], quod irreprehensibile est, Catholica defendit Ecclesia. *& infrà.* §. 1. Injustum [r] judicium, & diffinitio injusta Regio metu, vel jussu à Judicibus ordinata, non valet. Nec quidquam *β*, quod contra Evangelicæ, vel Propheticæ, aut Apostolicæ doctrinæ constitutionem, Successorumve eorum, sive Sanctorum Patrum actum fuerit, stabit: & quod ab infidelibus vel Hæreticis factum fuerit, omnino cassabitur. [q] Sup. *dist.* 81. *fi qui sine.* [r] XI. *q.* 3. *in justum.* Ansel. *l.* 3. *c.* 87.

¶ CORR. ROM. *α Marcellinus.*] Restitutum est ex vetustis exemplaribus. Nam in vulgatis erat, *Marcellus.*

β Nec quidquam.] Emendatus est hic locus ex ipsa Marcellini Epistola.

IX. *Item* HORMISDA Papa Episcopis Hispaniæ [t]. [an. 519. *Romà in Hispaniam.*]

A statutis Patrum non deviare, & fidei regulam custodire prima salus est.

PRima salus est, rectæ fidei regulam custodire, & à constitutis Patrum nullatenus deviare. [t] Et in Libello Joannis Constantinop. Episcopi, ad Hormisdam.

X. *Item* PELAGIUS Papa Childeberto [6] Regi. [an. 557. *Romà in Galliam.*]

Profitetur Pelagius Papa Tomum sui Decessoris per omnia servare.

SAtagendum est [t], ut pro auferendo suspicionis scandalo, obsequium confessionis nostræ Legibus [u] [7] ministremus: quibus nos etiam subditos esse sacræ Scripturæ præcipiunt. Veniens etenim Rufinus vir magnificus, Excellentiæ vestræ Legatus, confidenter à nobis, ut decuit, postulavit: quatenus vobis, aut beatæ recordationis Leonis Papæ Tomum à nobis per omnia conservari significare debuissemus; aut propriis [8] verbis nostræ confessionem fidei destinare. Et primam quidem petitionis ejus partem, quia facilior fuit, mox, ut dixit, implevimus: nosque in omnibus Præsulis [9] Tomum pro Catholicæ fidei assertione conscriptum, Deo propitio, custodire manûs nostræ ad vos professione significamus [x] [10]. Ut autem nullius deinceps (quod absit) suspicionis resideret occasio; illam etiam aliam partem, quam memoratus Vir illustris [11] admonuit, facere maturavi, scilicet propriis verbis confessionem fidei, quam tenemus, exposui [12]. [t] Ivo, *p.* 5. *c.* 358. [u] Regibus. *Ivo.* [x] *al.* signavimus.

¶ PITH. [6] *Childeberto.*] V. C. *gloriosissimo atque præcellentissimo Childeberto Regi Francorum.*

[7] *Legibus.*] V. C. *Regibus.*

[8] *Aut propriis.*] V. C. *aut à propriis.*

[9] *Præsulis.*] V. C. *prædicti Præsulis.*

[10] *Significamus.*] V. C. *signavimus.*

[11] *Illustris.*] Add. V. C. *Rufinus.*

[12] *Exposui.*] V. C. *exponens.*

XI. *Item* HADRIANUS Papa in Capitulis, *c. ult.* [y] [an. 785. *Romà in Galliam.*]

Anathema apud Deum fiat, qui censuram Romanorum Pontificum violat.

GEnerali [z] decreto constituimus, ut execrandum anathema sit [a], & veluti prævaricator Catholicæ fidei semper apud Deum reus existat, quicumque Regum, seu Episcoporum *α*, vel Potentum, deinceps Romanorum *β* Pontificum decretorum censuram in quocumque crediderit, vel permiserit violandam. [y] Et Cap. *l.* 6. *c.* 249.

¶ CORR. ROM. *α Seu Episcoporum.*] Hæ voces non

[z] Deusdedit, *p.* 1. 3. 4. Anf. *l.* 12. *c.* 2. & *l.* 3. *c.* 32. & *l.* 4. *c.* 40. Polyc. *l.* 4. *tit. ult.*

[a] *al.* fiat.